

Følsomhet og protest på Årsutstillingen

Livets harde realiteter spiller stille i bakgrunnen når kunsthåndverkerne er tilbake på Østlandet med sin Årsutstilling, denne gangen i Drammens museum.

KUNST

«Norske Kunsthåndverkeres årsutstilling»

Drammens museum

Til 30. oktober

DRAMMEN (Dagsavisen): Publikum er blitt vant til å se til Tulla Elieson, Torbjørn Kvasbø og Marit Tingleff når det gjelder keramikk av virkelig stort format. Alle tre har markert seg med verk i formater og størrelser som utfordrer leirens tålegrenser. Ingen av de tre gigantene er med på kunsthåndverkernes svar på Høstutstillingen i år. Derimot deltar Anne Beate Tempelhaug på 2022-utgaven av årsutstillingen, og hennes arbeider har vokst i format de senere årene. Hun utfordrer både leirens og sine egne begrensninger.

I år stiller hun med et virkelig stort fat, et vegghengt verk som har sitt formmessige utgangspunkt i trauet. Det bærer tittelen «Mine elskede», og med den flekkete fargekomposisjonen forteller hun om en sammensatt opplevelse av smerte og kjærlighet. Uten å nevne kreftsykdommen direkte, forteller hun om kunsten som holdepunkt i en vanskelig tid. Inspirert av fargen på væsken med cellegift har hun brukt sine siste rester av røde og rosa, keramiske fargestoffer. De selges ikke lenger, og kunstneren har spart på dem i over 20 år. Nå var tiden kommet for å bruke dem.

Slik kan et stort verk med reparerte sprekker og helt spesielle, matte glasurer formidle de mest intime historier. Kunstnerens enkle fortelling utvider den allerede sterke opplevelsen av verket. Slike opplevelser er det mange av i årsutstillingen. Et annet eksempel er Christin Løkkes «Bærkraft II», et verk som mimer en forslitt bærplukker. Objektet, som er laget av leire og metall, har en styggvakker patina. Det tar sitt utgangspunkt i historien til kunstnerens sjøsamiske bestemor. På 1920-tallet plukket hun tyttebær en hel høst for å få råd til sine første sko. Et tredje eksempel er litauiske Kristina D. Aas' tekstilarbeid «If (you're) alive – may the sea foam milk If (you're) dead – may the sea foam blood...». Basert på et eventyr formidler det blodrøde teppet hvordan vi (eller aller helst: de), som lever med krig i Europa, kjenner på en enorm avmakt og sorg i møtet med den grenseløse ondskapen.

I konkurrenten Høstutstillingens katalog etterlyste juryen flere bidrag fra kunstneriske teknikker som grafikk og keramikk. I snart femti år, siden Norske Kunsthåndverkere ble stiftet i 1975, har kunsthåndverkerne vært plassert nederst i det visuelle kunsthierarkiet. Derfor er

Årsutstillingen er Norske kunsthåndverkeres svar på Høstutstillingen. I år presenteres den i Drammens museum, og utstillingen inneholder kunstverk med sterke historier, som Anne Beate Tempelhaugs store fat (på veggen til høyre). I forgrunnen sees Margrethe Loe Elde tekstile skulpturer, i bakgrunnen Astrid Sleire (fra venstre), Karen Klim og Ingrid Aarvik Berge.

Foto: Drammens museum

det interessant at Høstutstillingens jury, som representerer toppen av det tradisjonelle kunsthierarkiet, åpner for faglig likestilling. Det trenger ikke bety at kunsthåndverkerne endelig er blitt likeverdige. Det er grunn til å spørre om fremragende keramikere som Jim Darbu, Trude Westby Nordmark, Lydia SooJin Park, Astrid Sleire og Kari Aasen ville blitt antatt på Høstutstillingen? De fornyer både sitt eget og fagfeltets uttrykk. Ville de sluppet inn hvis de hadde søkt?

Høstutstillingens jury ønsket seg også flere eldre kunstnere. I så henseende bør de også se til Årsutstillingen. De 52 deltagende kunstnerne har høy gjennomsnittsalder. 31 er 50 eller eldre. Ingen er under 30. Den største gruppen (16 stykker) er født på 1960-tallet, med 1980-tallet (13) like bak. Når vi vet at kunsthøgskolene er fulle av kunsthåndverktalenter, er aldersfordelingen overraskende. Samtidig er det grunn til å bemerke at utstillingens to eldste, Bente Sætrang (født 1946, tekstil) og Gunnar Thorsen (født 1948, keramikk) leverer flotte kunstverk som synes i sammenhengen.

En annen veteran som fornyer sitt eget uttrykk, er Karen Klim. Hun leder an blant glasskunstnerne, som i år teller flere gode kunstverk. Spesielt Ida Siebke er verdt å merke seg med en serie hodeformer som tolker ulike uttrykk for angst.

Kunsthåndverkerne er kanskje mer opptatt av faggruppene enn resten av

fagfeltet, og det er lett for både kritikere og publikum å lete etter faglige forbindelser. Både Årsutstillingens og Høstutstillingens juryer har jobbet tverrfaglig i en årrekke. Høstutstillingen hadde i år med fire keramiske kunstverk, mens tekstil var tallmessig bedre representert. Tekstil har lenge vært en kunstnergruppe med en fot i begge leirer, men jeg synes de gjør seg mer bemerket på Årsutstillingen. Sætrang er nevnt, men jeg vil spesielt lede oppmerksomheten mot Eva Schjølbergs vakre og intrikat komponerte «Begjær». Det høye og smale verket uttrykker tittelens tematikk med hjelp av en japansk brette- og fargeteknikk, shibori, som spiller på subtile virkemidler.

Slik kunne jeg fortsatt med enkeltverk som er verdt et nærmere studium. Men jeg vil heller bruke plassen på den spesielle fine monteringen av Årsutstillingen i år. Flertallet er stilt ut i tradisjonelt moderne omgivelser blant annet i Lyche-paviljongen. Men mye er plassert i Drammens museums faste samlinger av kulturhistoriske presentasjoner. Schjølberg henger i kirkekunstavdelingen, mens tidligere nevnte Løkkes verk utgjør en poengtert kontrast i presentasjonen av borgerklassens (over-)møblerte hjem.

Tekstilkunstnerne Line Solberg Dolmen og Kristin Sæterdal imponerer med sammensatte verk i det flotte og historisk viktige Nøstetangen-rommet, mens papirkunstneren Masoud Alireza, tekstilkunstneren Siri Berqvam og keramikeren Irene Nordli gjør seg bemerket

i avdelingen for folkekunst. Berqvam går i direkte dialog med historien ved at hun har «kopiert» en kanne i samlingen. Det frodige uttrykket hever refleksjonsnivået til sammenhenger vi trenger å bli minnet på.

Til slutt kan jeg ikke komme utenom Camilla Luihns «Det som blir igjen», en samling emaljerte brosjer inspirert av forslitte bruksgjenstander. De er små under av formmessig lekenhet, men de får oss også til å tenke alvorlig over samfunnets bruk-og-kast-mentalitet. Det samme gjelder Bente Valentinsen Dankertsen vakre hjortehuder, som er garvet med ulike metoder som gir et vakkert lys- og fargespill. De peker på et problem ved dagens jaktpraksis. Og når du tror du er ferdig kan du ta en tur innom museets japanske hage. Der finner du to keramikere, Bente Bøyesen og Eirik Gjedrem, som hver på sin måte forholder seg til den spesielle estetikken disse hagene bygger på. Denne sammenstillingen demonstrerer at norsk kunsthåndverk hevder seg på internasjonalt nivå, samtidig som årsutstillingen presenterer et mangfoldig fagfelt med veldig mange sterke kunstnere.

LARS ELTON

Kunstkritiker

KUNST

lars@elton.no

K
M
C

+
K
M
C

K
M
C